

Cei mai de seamă reprezentanți ai acestui nou curent teologic au fost: Sfântul Grigorie Palama, Nicolae Cabasila și Sfântul Simeon, Arhiepiscopul Tesalonicului. Alături de ei a stat cu vrednicie și cuviosul părinte Nicodim de la Hilandar. Cneazul Lazăr l-a propus pentru conducerea Bisericii Ortodoxe din Serbia, însă din smerenie a refuzat, retrăgându-se în singurătate.

Contextul istoric în care s-a petrecut venirea sa la nordul Dunării este strâns legat de pericolul impunerii catolicismului, prin invazia austro-ungară. Misiunea sa a început cu ridicarea Mănăstirii Vodița. Sfântul așezământ a fost așezat strategic, în imediata vecinătate a cetății Severinului, pentru a asigura paza graniței românești de la vest. Viața monahală de aici a fost rânduită după regulile de organizare atonite.

În 1375, cuviosul Nicodim a fost solicitat să facă parte din delegația care urma să mijlocească pentru Serbia la Constantinopol, în vederea ridicării anatemei iscate de conflictul dintre cele două Biserici din 1346, atunci când Biserica Sârbă își declarase autocefalia. În acest context, Sfântul Nicodim a jucat un rol deosebit de important, fiind apreciat în mod deosebit de către patriarhul Filotei, care i-a făcut multe daruri duhovnicești.

Șarpele uriaș împietrit de Sfântul Nicodim,
foto

Cea mai mare ctitorie a sfântului este fără îndoială Mănăstirea Tismana. A fost ridicată în perioada 1376 – 1378. În legătură cu locul pe care a fost ridicat cinstitul așezământ, ieromonahul Ștefan, unul din ucenicii sfântului, afirmă: *”Și suindu-se la peșteră, a găsit în ea un balaur (șarpe) foarte mare, și cum a văzut pe Sfântul, a șuiert tare și căscând gura a vrut să-l muște, iar Sfântul făcând semnul sfintei cruci asupra lui cu crucea cea de plumb ce o purta la gât îndată a fugit șarpele din fața lui afară și sărind din peșteră jos a rămas împietrit”*. Și spre pomenirea acelei minuni a apărut acel șarpe cu gura căscată în piatră, deasupra peșterii și se poate vedea și astăzi.

După cum povestește ieromonahul Ștefan, Sfântul Nicodim a stat în peșteră postind zi și noapte și făcând rugăciuni ca să-i descopere Dumnezeu în care parte voiește a-i înălța sfântul jertfelnic cu mănăstire. Și rugându-se și înaintea peșterii cei mari, unde este acum sfânta mănăstire ”a treia zi pre la miezul nopții s-a pogorât lumină peste Sfântul și s-a făcut ca un stâlp de foc de la cer până la pământ, și glas din lumină, zicând către el:

« Că aici, unde stai, este locul cel poruncit ție, ca să-Mi înalți Mie jertfelnic întru cinstea și pomenirea Adormirei Maicei Mele, cu mănăstire de adunare de monahi, cu vețuire acelor, ce vor voi să se mântuiască. Și darul, meu și mila Mea și a Maicei mele, prin rugăciunile tale nu va lipsi dintru acest locaș până în sfârșit, și iată că-ți dau ție putere peste toate duhurile cele necurate, și să tămăduiești cu darul Meu toate bolile și toate neputințele din oameni, care vor veni la tine, și în lăcașul acesta cu credință».

Dintru această lumină și arătare dumnezeiască din ceasul acela al arătării s-a îmbrăcat Sfântul cu putere dumnezeiască, și a luat darul tămă-duirilor și putere asupra duhurilor celor necurate.”

Și astfel, înaintea peșterii cele mari, s-a făcut întâi o biserică din lemn de tisă, dintr-un arbore mare . În vremea șederii sale la Tismana, Sfântul Nicodim a făcut nenumărate minuni, multe dintre ele regăsindu-se și astăzi în pictura din pridvorul bisericii mănăstirii (transformarea fripturii de purcel în păstrăv cu ocazia praznicului în cinstea lui Sigismund și a lui Mircea cel Bătrân; trecerea miraculoasă a Dunării pe rasa călugărească, mersul prin foc). Printre acestea se numără și vindecarea fiicei regelui Sigismund al Ungariei care suferea de epilepsie. În urma acestei minunate întâmplări, suveranul a renunțat la catolicism și s-a convertit la ortodoxie, luând numele Sfântului Evanghelist Matei.